

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

**Кафедра тактичної та спеціальної фізичної підготовки
факультету № 3**

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

до практичних занять

навчальної дисципліни «**Тактико-спеціальна підготовка**» обов'язкова
компонента освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

262 – Правоохоронна діяльність

Вінниця 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 31.10.2023 № 9

СХВАЛЕНО

Вченою радою
факультету №3
Протокол від 18.10.2023 № 10

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
зі спеціальних дисциплін
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 27.10.2023 № 9

Розглянуто на засіданні кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3 протокол від 18.10.2023 № 23.

Розробники:

Тема №13 «Розв'язання квестових (ситуаційних) завдань» завідувач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3, кандидат педагогічних наук, доцент, капітан поліції Боровик М.О., старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3 Іванченко О.М.

Тема №14 «Застосування поліцейських заходів» старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3 Шевченко Т.Г., старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3 Іванченко О.М.

Тема №15 «Основи патрулювання» старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3 Шевченко Т.Г., старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3 Іванченко О.М.

Рецензенти:

Старший викладач циклу вогневої та фізичної підготовки Вінницького вищого професійного училища Департаменту поліції охорони підполковник поліції Несмачний В.П.

Провідний фахівець центру післядипломної освіти кандидат юридичних наук Овчаренко І.М.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Література, сторінки	Вид контролю
	Всього	з них:						
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота		
Семестр № 4								
Лекція	16	16		-		-	-	ПК (залік)
Тема № 14 «Застосування поліцейських заходів»	24			8		16	-	
Тема № 15 «Основи патрулювання»	20			8		12	-	
Тема № 16 «Реагування поліції на неправомірні дії, пов’язані з джерелами іонізуючого випромінювання під час їх використання, зберігання або транспортування»	16			6		10		
Тема № 13 «Розв’язання квестових (ситуаційних) завдань»	14			8		6	-	
Всього за семестр	90	16		30		44	-	
Всього за навчальний рік	90	16		30		44	-	

2. Методичні вказівки до практичних занять

Тема №14: «Застосування поліцейських заходів»

Практичне заняття №1 «Застосування поліцейських заходів»

Навчальна мета заняття: набуття знань із застосування заходів поліцейського примусу. Правові підстави застосування сили патрульним поліцейським. Тактична комунікація. Заходи безпеки в службовій діяльності. Тактика затримання особи. Надягання кайданків. Робота в команді.

Кількість годин: 2 години.

Місце проведення: аудиторія, полігон.

Навчальні питання:

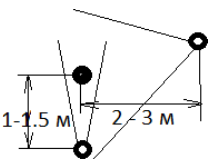
1. Вивчення контакту прикриття.
2. Вивчення перевірки документів.
3. Вивчення виконання поверхневої перевірки при співпраці в положенні стоячи.
4. Вивчення виконання поверхневої перевірки при співпраці навколішках.

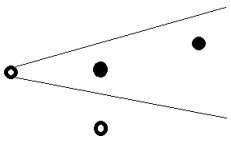
Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 року з останніми змінами // Електронна версія <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Про Національну поліцію України від 07 листопада 2015 р. // Електронна версія <http://search.ligazakon.ua/search/law/>.
3. Адміністративна діяльність органів поліції: підручник / за заг. Ред. Д-ра юрид. Наук, доц. В. В. Сокурєнка ; [о. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. А. Троян та ін. ; передм. В. В. Сокурєнка] ; МВС України, Харків. Нац. Ун-т внутр. Справ. – харків: хнувс, 2017. – 432 с.
4. Тактична та тактико-спеціальна підготовка працівників Національної поліції України: навч. посіб. / Я.Г. Бондаренко, О.Ю. Прокопенко, Д.В. Сергієнко, В.О. Кущенко. – Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2017. – 308 с.
5. Кодекс України про адміністративні № 2747-VIII з останніми змінами від 06.06.2019 року.
6. Дисциплінарний статут Національної поліції України від 15.03.2018 року № 2337-VIII.
7. Постанова Кабінету Міністрів України Про однострій поліцейських № 823 від 30.09.2015 року з останніми змінами.

Матеріальне забезпечення: поясне спорядження поліцейського із спецзасобами – на кожного, макети зброї – на кожного.

План проведення заняття

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно – методичні вказівки
1. Підготовча частина – 10 хв.			
1.	Шикування, перевірка особового складу, доведення мети та задач заняття	10хв.	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу слухачів
2. Основна частина – 65 хв.			
1.	<p>Ролі та обов'язки поліцейського, який здійснює «Прикриття»:</p> <p>Обрати оптимальну позицію для спостереження та контролю за ситуацією; Зосередження уваги на діях, рухах підозрюваних та оточуючих осіб.</p> <p>Кожен поліцейський, який прибув на місце події другим, третім і т.д. має взяти на себе роль «Прикриття».</p>	25хв.	<p>Визначити, хто буде контактувати з підозрюваним, а хто буде здійснювати прикриття не є важкою задачею, але потрібно пам'ятати, що це необхідно вирішити перед здійсненням контакту з підозрюваним. Будьте гнучким, оскільки ролі можуть змінитись. Процес обрання ролі «Контакту» чи «Прикриття» має назву «Присутність сил» та залежить насамперед від:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розуміння того який вплив буде мати поліцейський, у цій ролі, на підозрюваного (підозрюваних) для утримання його (їх) під контролем; – стану в якому перебуває цей поліцейський у даний момент, наявності в нього відповідного рівня знань, досвіду, впевненості тощо.
2.	<p>Сценарій 1</p> <p>«Перевірка документів»</p> <p>Пр кидає документи, або речі з кишені.</p>	20хв.	<p>Група ділиться на трійки.</p> <p><i>Розподіл ролей:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - патрульні - П1 (контакт), П2 (прикриття). - «правопорушник» - Пр <p>П2 - готовність до застосування примусу (кладе руку на зброю).</p>

			<p>П1 – робить крок назад та пропонує підняти документи правопорушнику.</p> <p><i>Вибір засобів застосування примусу відповідно до ступню загрози.</i></p> <p><i>Зміна ролями по команді.</i></p>
	<p>Сценарій 2 «Перевірка документів у двох та більше осіб» Відпрацьовується порядок отримання документів та прикриття.</p> 	20хв.	<p>Група ділиться на четвірки.</p> <p><i>Розподіл ролей:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - патрульні - П1 (контакт), П2 (прикриття). - «правопорушники» - Пр1, Пр2 <p>Спочатку патрульні перевіряють документи у однієї особи, а потім у іншої. Перед перевіркою патрульні вказують місце, де повинна знаходитися особа, яка не перевіряється</p>
	<p>Поверхнева перевірка у положенні стоячи. Поліцейський знаходиться у положенні інтерв'ю. Подати команди: «Руки догори, пальці в сторони», «Обертатись кругом, поки не скажу «стоп», «Стоп» (правопорушник опинився спиною до поліцейського), «Ноги широко, носки нарізно», «Руки за спину, пальці у замок, долонями догори», «Руки від спини». Виконати захват лівою рукою за замок зі сторони мізинців та прокрутити його до гори та вивести правопорушника із рівноваги. Запитати: «Чи є у вас предмети, які можуть нанести мені шкоду, або заборонені речі?» Виконати поверхневу перевірку. Для огляду правопорушника з лівого</p>		<p>Викладач повинен контролювати за виконанням студентами усіх елементів вправи, вказувати на помилки та на пропущені елементи.</p> <p>Особливу увагу потрібно звернути на місця, де найчастіше всього можуть бути сховані заборонені речі.</p>

	боку перехватити замок правою рукою та виконати огляд.		
	<p>Поверхнева перевірка у положенні навколішки.</p> <p>Подати команду: «Стати на праве коліно, на ліве коліно, нога на ногу», «Руки від спини».</p> <p>Виконати захват лівою рукою за замок зі сторони мезинців, та прокрутити його до гори. Виконати поверхневу перевірку. Поверхневу перевірку виконувати згори - донизу: починати з головного убору, тулуб підозрюваного умовно розділити на сектори (звернути увагу на область поясу (ременя). Перед початком проведення поверхневої перевірки запитати: «Чи є у вас предмети, які можуть нанести мені шкоду, або заборонені речі?»</p>		<p>Викладач повинен контролювати за виконанням студентами усіх елементів вправи, вказувати на помилки та на пропущені елементи.</p> <p>Особливу увагу потрібно звернути на місця, де найчастіше всього можуть бути сховані заборонені речі.</p>
1. Заключна частина – 5 хв.			
3.1.	Підведення підсумків заняття	3хв.	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх
3.2.	Завдання на самопідготовку	2хв.	Контроль безпечної дистанції та дотримання положення при спілкуванні поза навчання

Тема №14 «Застосування поліцейських заходів»

Практичне заняття №2 «Застосування поліцейських заходів»

Навчальна мета заняття: набуття знань із застосування заходів поліцейського примусу. Правові підстави застосування сили патрульним поліцейським. Тактична комунікація. Заходи безпеки в службовій діяльності. Тактика затримання особи. Надягання кайданків. Робота в команді.

Кількість годин: 2 години.

Місце проведення: відкрита місцевість, полігон.

Навчальні питання:

1. Вивчення надягання кайданків в положенні стоячі при співпраці.
2. Вивчення надягання кайданків в положенні навколюшках при співпраці.
3. Вивчення надягання кайданків в положенні лежачі.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 року з останніми змінами // Електронна версія <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Про Національну поліцію України від 07 листопада 2015 р. // Електронна версія <http://search.ligazakon.ua/search/law/>.
3. Адміністративна діяльність органів поліції: підручник / за заг. Ред. Д-ра юрид. Наук, доц. В. В. Сокурєнка ; [о. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. А. Троян та ін. ; передм. В. В. Сокурєнка] ; МВС України, Харків. Нац. Ун-т внутр. Справ. – харків: хнувс, 2017. – 432 с.
4. Тактична та тактико-спеціальна підготовка працівників Національної поліції України: навч. посіб. / Я.Г. Бондаренко, О.Ю. Прокопенко, Д.В. Сергієнко, В.О. Кущенко. – Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2017. – 308 с.
5. Кодекс України про адміністративні [№ 2747-VIII з останніми змінами від 06.06.2019](#) року.
6. Дисциплінарний статут Національної поліції України від 15.03.2018 року № 2337-VIII.
7. Постанова Кабінету Міністрів України Про однострій поліцейських № 823 від 30.09.2015 року з останніми змінами.

Матеріальне забезпечення: поясне спорядження поліцейського із спецзасобами – на кожного, макети зброї – на кожного.

План проведення заняття

№№	Зміст	Час(хв).	Організаційно-методичні вказівки
1.	Підготовча частина – 10 хв.		

	Організація студентів:	10 хв.	Група вишикувана в дві шеренги.
1.1	<ul style="list-style-type: none"> - шикування; - рапорт; - привітання складу групи; - огляд зовнішнього вигляду; - доведення теми, мети та навчальних питань заняття. 		<p>Доповідь привітання викладача.</p> <p>Для перевірки особового складу використовується навчальний журнал групи.</p> <p>Під час огляду зовнішнього вигляду звернути увагу на стан форми, взуття, а також самопочуття.</p>
2.	Основна частина – 60 хв.		
2.1	<p>Вивчення надягання кайданків в положенні стоячі.</p> <p>Поліцейський знаходиться у позиції інтерв'ю. Подає команду: «Руки догори, пальці в сторони», «Обертатися кругом, поки не скажу «стоп», «Стоп»», «Ноги широко, носками нарізно», «Руки назад, пальці у замок, долонями назовні», «Руки від спини».</p>	20 хв.	Викладач повинен роз'яснити порядок подання команд та звернути увагу на дотримання самозахисту поліцейського під час виконання його команд затриманням.
2.1.	<p>Вивчення надягання кайданків в положенні стоячі.</p> <p>Виконати захват лівою рукою за замок зі сторони мізинців та прокрутити його до гори. Надягти нижнє кільце кайданків на праве зап'ястя зі сторони великого пальця. Лівою рукою виконати захват за середній палець лівої руки правопорушника вигнути його назовні та розірвати замок. Надіти верхнє кільце кайданків на ліве зап'ястя правопорушника зі сторони великого пальця.</p>	40 хв.	Викладач повинен контролювати за виконанням усіх елементів вправи, вказувати на помилки та на пропущені елементи.

	Перевірити щільність надягання кайданків та поставити на фіксатор.		
	<p>Вивчення надягання кайданків навколюшках. Проводиться роз'яснення студентам мети та обставин, у яких необхідне виконання цієї вправи. Звертається увага на можливий супротив суб'єкта та необхідність його подолання.</p> <p>Правопорушник стоїть навколішках, поліцейський виконав больовий контроль.</p> <p>Правою рукою дістати кайданки, лівою продовжувати контроль зап'ястя. Виконати захват лівою рукою за ліву долоню правопорушника, розігнути руку та надягти нижнє кільце кайданків на зап'ястя зі сторони великого пальця. Подати команду «Ліву руку за спину». Виконати захват за ліву долоню та надягти верхнє кільце кайданків на зап'ястя зі сторони великого пальця.</p> <p>Всі дії виконувати із одночасною подачею команд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - попередження правопорушника про свої дії; - при співпраці больовий вплив зменшувати. 		Викладач повинен контролювати за виконанням студентами усіх елементів вправи, вказувати на помилки та на пропущені елементи.
	<p>Вивчення надягання кайданків в положенні лежачі. Проводиться роз'яснення студентам мети та обставин,</p>		Викладач повинен контролювати за виконанням студентами усіх елементів вправи, вказувати на

	<p>у яких необхідне виконання цієї вправи. Звертається увага на можливий супротив суб'єкта та необхідність його подолання.</p> <p>Правопорушник лежить на животі, поліцейський виконав больовий контроль. Правою рукою дістати кайданки, лівою продовжувати контроль зап'ястя. Виконати захват лівою рукою за ліву долоню правопорушника, розігнути руку та надягти нижнє кільце кайданків на зап'ястя зі сторони великого пальця. Подати команду «Ліву руку за спину». Виконати захват за ліву долоню та надягти верхнє кільце кайданків на зап'ястя зі сторони великого пальця.</p> <p>Всі дії виконувати із одночасною подачею команд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - попередження правопорушника про свої дії; - при співпраці больовий вплив зменшувати. <p>Під час виконання поверхневої перевірки не втрачати контроль правопорушника.</p>		<p>помилки та на пропущені елементи.</p>
	<p>Вивчення надягання кайданків в положенні лежачі.</p> <p>Роз'яснюється спосіб підйому правопорушника у кайданках та його конвоювання.</p> <p>Правопорушник у кайданках лежить на животі.</p>		<p>Викладач повинен контролювати за виконанням студентами усіх елементів вправи, вказувати на помилки та на пропущені елементи.</p>

	<p>Подати команду: «Ліву ногу під себе». Підштовхуючи правопорушника, змусити його піднятись у бік зігнутої ноги.</p> <p>При співпраці підймання правопорушника здійснювати без больового впливу (тільки допомагати), подавати вербальні команди.</p>		
3.	Заключна частина – 10 хв.		
3.1.	Шикування, підведення підсумків.	5 хв.	Під час підведення підсумків вказати конкретні помилки, відмітити кращих студентів.
3.2.	Завдання на самопідготовку.	5 хв.	Контроль безпечної дистанції та дотримання положення при спілкуванні поза навчання

Тема №14 «Застосування поліцейських заходів»

Практичне заняття №3 «Застосування поліцейських заходів»

Навчальна мета заняття: набуття знань із застосування заходів поліцейського примусу. Правові підстави застосування сили патрульним поліцейським. Тактична комунікація. Заходи безпеки в службовій діяльності. Тактика затримання особи. Надягання кайданків. Робота в команді.

Кількість годин: 2 години.

Місце проведення: відкрита місцевість, полігон.

Навчальні питання:

1. Вивчення виконання проведення поверхневої перевірки після надягання кайданків стоячі, навколюшках та лежачі .

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 року з останніми змінами // Електронна версія <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Про Національну поліцію України від 07 листопада 2015 р. // Електронна версія <http://search.ligazakon.ua/search/law/>.
3. Адміністративна діяльність органів поліції: підручник / за заг. Ред. Д-ра юрид. Наук, доц. В. В. Сокурєнка ; [о. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. А. Троян та ін. ; передм. В. В. Сокурєнка] ; МВС України, Харків. Нац. Ун-т внутр. Справ. – харків: хнувс, 2017. – 432 с.
4. Тактична та тактико-спеціальна підготовка працівників Національної поліції України: навч. посіб. / Я.Г. Бондаренко, О.Ю. Прокопенко, Д.В. Сергієнко, В.О. Кущенко. – Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2017. – 308 с.
5. Кодекс України про адміністративні [№ 2747-VIII з останніми змінами від 06.06.2019](#) року.
6. Дисциплінарний статут Національної поліції України від 15.03.2018 року № 2337-VIII.
7. Постанова Кабінету Міністрів України Про однострій поліцейських № 823 від 30.09.2015 року з останніми змінами.

Матеріально-технічне забезпечення:

1. Поясне спорядження поліцейського із спецзасобами.
2. Макети зброї.

План проведення заняття

№ №	Зміст	Час (хв).	Організаційно-методичні вказівки
1.	Підготовча частина – 10 хв.		
1.1	Організація студентів: - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - доведення теми, мети та навчальних питань заняття.	10 хв.	Група вишикувана в дві шеренги. Привітання викладача. Для перевірки особового складу використовується навчальний журнал групи. Під час огляду зовнішнього вигляду звернути увагу на стан форми, взуття, а також самопочуття студентів.
2.	Основна частина – 60 хв.		
2.1.	Вивчення проведення поверхневої перевірки після надягання кайданків. Поліцейський знаходиться у положенні інтерв'ю. Подати команди: «Руки догори, пальці в сторони», «Обертатись кругом, поки не скажу «стоп», «Стоп» (правопорушник опинився спиною до поліцейського), «Ноги широко, носки нарізно», «Руки за спину, пальці у замок, долонями догори», «Руки від спини». Виконати захват лівою рукою за замок зі сторони мізинців та прокрутити його до гори та вивести правопорушника із рівноваги. Запитати: «Чи є у вас предмети, які можуть нанести мені шкоду, або заборонені речі?» Виконати поверхневу перевірку після надягання кайданків. Для огляду правопорушника з лівого	15 хв.	Викладач повинен контролювати за виконанням студентами усіх елементів вправи, вказувати на помилки та на пропущені елементи. Особливу увагу потрібно звернути на місця, де найчастіше всього можуть бути сховані заборонені речі.

	боку перехватити замок правою рукою та виконати огляд.		
	<p>Поверхнева перевірка у положенні навколівки після надягання кайданків.</p> <p>Подати команду: «Стати на праве коліно, на ліве коліно, нога на ногу», «Руки від спини».</p> <p>Виконати захват лівою рукою за замок зі сторони мезинців, та прокрутити його до гори. Виконати поверхневу перевірку.</p> <p>Поверхневу перевірку після надягання кайданків виконувати згори - донизу: починати з головного убору, тулуб підозрюваного умовно розділити на сектори (звернути увагу на область поясу (ременя). Перед початком проведення поверхневої перевірки запитати: «Чи є у вас предмети, які можуть нанести мені шкоду, або заборонені речі?»</p>	15 хв.	<p>Викладач повинен контролювати за виконанням студентами усіх елементів вправи, вказувати на помилки та на пропущені елементи.</p> <p>Особливу увагу потрібно звернути на місця, де найчастіше всього можуть бути сховані заборонені речі.</p>
	<p>Поверхнева перевірка у положенні лежачі після надягання кайданків.</p> <p>Правопорушник лежить на животі, руки за спиною у кайданках. Перевернути правопорушника на лівий бік за його праву руку.</p> <p>Виконати присід зі спини. Лівим коліном виконати контроль голови натискаючи на шию, правим коліном опертися у правий бік правопорушника (права</p>	30 хв.	<p>Викладач повинен контролювати за виконанням студентами усіх елементів вправи, вказувати на помилки та на пропущені елементи.</p> <p>Особливу увагу потрібно звернути на місця, де найчастіше всього можуть бути сховані заборонені речі.</p>

	<p>рука правопорушника повинна знаходитись на правому стегні поліцейського). Виконати поверхневу перевірку тулуба, відвести праву ногу зігнуту в коліні назад та виконати поверхневу перевірку нижніх кінцівок. Перевернути правопорушника на правий бік, виконати поверхневу перевірку таким же чином. як і на лівому боці.</p> <p>Поверхневу перевірку після надягання кайданків виконувати згори - донизу: починати з головного убору, тулуб підозрюваного умовно розділити на сектори (звернути увагу на область поясу (ременя). Перед початком проведення поверхневої перевірки запитати: «Чи є у вас предмети, які можуть нанести мені шкоду, або заборонені речі?»</p>		
3.	Заклучна частина – 10 хв.		
3.1.	Шикування, підведення підсумків.	5 хв.	Під час підведення підсумків вказати конкретні помилки, відмітити кращих студентів.
3.2.	Завдання на самопідготовку.	5 хв.	Контроль безпечної дистанції та дотримання положення при спілкуванні поза навчання

Тема №14: «Застосування поліцейських заходів»

Практичне заняття №4 «Застосування поліцейських заходів»

Навчальна мета заняття: набуття знань із застосування заходів поліцейського примусу. Правові підстави застосування сили патрульним поліцейським. Тактична комунікація. Заходи безпеки в службовій діяльності. Тактика затримання особи. Надягання кайданків. Робота в команді.

Кількість годин: 2 години.

Місце проведення: аудиторія, полігон.

Навчальні питання:

1. Контроль застосування поліцейських заходів.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 року з останніми змінами // Електронна версія <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Про Національну поліцію України від 07 листопада 2015 р. // Електронна версія <http://search.ligazakon.ua/search/law/>.
3. Адміністративна діяльність органів поліції: підручник / за заг. Ред. Д-ра юрид. Наук, доц. В. В. Сокурєнка ; [о. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. А. Троян та ін. ; передм. В. В. Сокурєнка] ; МВС України, Харків. Нац. Ун-т внутр. Справ. – харків: хнувс, 2017. – 432 с.
4. Тактична та тактико-спеціальна підготовка працівників Національної поліції України: навч. посіб. / Я.Г. Бондаренко, О.Ю. Прокопенко, Д.В. Сергієнко, В.О. Кущенко. – Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2017. – 308 с.
5. Кодекс України про адміністративні [№ 2747-VIII з останніми змінами від 06.06.2019](#) року.
6. Дисциплінарний статут Національної поліції України від 15.03.2018 року № 2337-VIII.
7. Постанова Кабінету Міністрів України Про однострій поліцейських № 823 від 30.09.2015 року з останніми змінами.

Матеріальне забезпечення

1. Поясне спорядження поліцейського із спецзасобами – на кожного.
2. Макети зброї – на кожного.

План проведення заняття

	Зміст	Час	Організаційно-методичні вказівки
	Підготовча частина - 15 хв.		
1.	Організація студентів: - шикування; рапорт; привітання; - перевірка особового складу групи, зовнішнього вигляду; - доведення теми та навчальних питань заняття	4 хв	Група вишикувана в дві шеренги. Нагадати про дотримання правил безпеки
2.	Стройові прийоми на місці та в русі	1 хв.	Проводяться з метою організації групи.
3.	Загально-розвиваючі вправи у русі та на місці.	10 хв.	Включати вправи для розвитку спритності та координації рухів.
	Основна частина 60 хв.		
1.	Контроль застосування поліцейських заходів.	60хв.	Контроль виконання технічних дій проводиться в парах.
	Контроль поверхневої перевірки при співпраці.		Контроль виконання технічних дій проводиться в парах, вправи вказуються викладачем, решта групи при необхідності самостійно повторює вправи винесенні на контроль.
	Контроль надягання кайданків		Контроль виконання технічних дій проводиться в парах, вправи вказуються викладачем, решта групи при необхідності самостійно повторює вправи винесенні на контроль.
	Контроль правових засад, застосування гумового кийка.	.	Перевірити студентів, на знання нормативних актів, що регламентують застосування гумового кийка, умов його застосування, зони ураження, заборонені зони для нанесення ударів гумовим кийком, особи щодо яких заборонено застосовувати гумовий кийок.
	Контроль хватів, стійок, переміщень із гумовим кийком.		Контроль виконання технічних дій проводиться в парах, вправи вказуються викладачем, решта групи при необхідності

			самостійно повторює вправи винесенні на контроль. Критерієм оцінювання є правильне виконання стійок, положення пальців, пропорційні кроки ногами.
2.5	Контроль ударів гумовим кийком (зверху, прямого, знизу, збоку, навідліг).		Критерієм оцінювання є мінімальний вимах кийком під час удару, швидкість виконання удару, повернення до бойової стійки. Удар виконується на вибір викладача.
2.6	Контроль захисних дій за допомогою гумового кийка від ударів руками (прямого, збоку, знизу, зверху, навідліг).		Критерієм оцінювання є відхід з лінії атаки, швидкість виконання підставки, нанесення ударів. На вибір викладача оцінювання проводити на праву, або ліву сторону.
	Заключна частина 5 хв.		
	Вправи на розслаблення м'язів тіла та відновлення дихання. У русі та на місці.	1 хв.	Вправи виконувати у повільному темпі, із глибоким вдихом та повним видихом. Кожну вправу виконати по 3-5 повторень
	Шикування Підведення підсумків заняття	2 хв.	Шикування у 2 шеренги Зробити зауваження та вказати на позитивні сторони заняття, викладач оголошує оцінки отриманні під час контролю, вказує на помилки та способи їх усунення.
	Загальні та індивідуальні завдання на самопідготовку.	2 хв.	Обов'язково самостійно виконувати вказані викладачем вправи

Тема №15 «Основи патрулювання»

Практичне заняття №1 «Основи патрулювання»

Навчальна мета заняття: сформувати у слухачів навички патрулювання, набуття знань із застосування їх, тактична комунікація, заходи безпеки в службовій діяльності, робота в команді.

Кількість годин: 2 години.

Місце проведення: аудиторія, полігон.

Навчальні питання:

1. Вивчення видів патрулів.
2. Навчити варіантам пересування малих оперативних груп.
3. Навчити ступеневому пересуванню груп.
4. Навчити способам блокування.

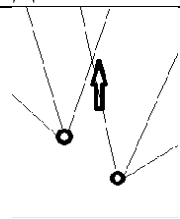
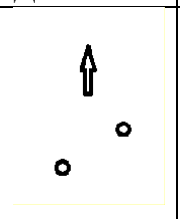
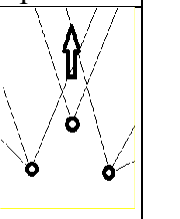
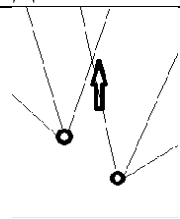
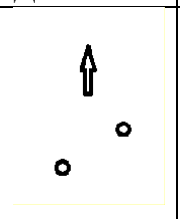
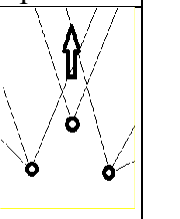
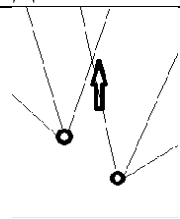
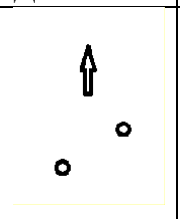
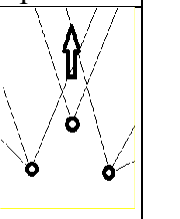
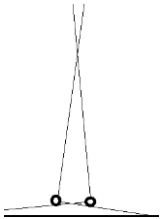
Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 року з останніми змінами // Електронна версія <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Про Національну поліцію України від 07 листопада 2015 р. // Електронна версія <http://search.ligazakon.ua/search/law/>.
3. Адміністративна діяльність органів поліції: підручник / за заг. Ред. Д-ра юрид. Наук, доц. В. В. Сокурєнка ; [о. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. А. Троян та ін. ; передм. В. В. Сокурєнка] ; МВС України, Харків. Нац. Ун-т внутр. Справ. – харків: хнувс, 2017. – 432 с.
4. Тактична та тактико-спеціальна підготовка працівників Національної поліції України: навч. посіб. / Я.Г. Бондаренко, О.Ю. Прокопенко, Д.В. Сергієнко, В.О. Кущенко. – Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2017. – 308 с.
5. Кодекс України про адміністративні [№ 2747-VIII з останніми змінами від 06.06.2019](#) року.
6. Дисциплінарний статут Національної поліції України від 15.03.2018 року № 2337-VIII.
7. Постанова Кабінету Міністрів України Про однострій поліцейських № 823 від 30.09.2015 року з останніми змінами.

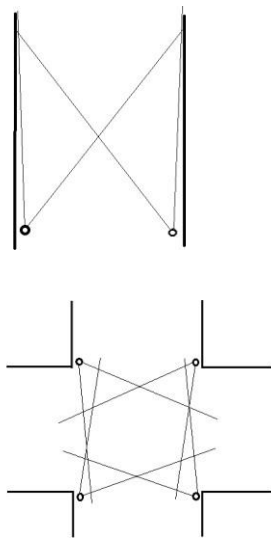
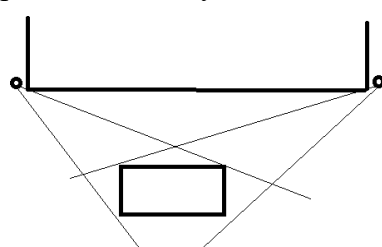
Матеріально-технічне забезпечення:

1. Поясне спорядження поліцейського із спецзасобами – на кожного.
2. Макети зброї – на кожного.

План проведення заняття

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки						
1. Підготовча частина 5 хв.									
1.	Шиккування, перевірка особового складу, доведення мети та задач заняття	5хв	Звернути увагу на дисципліну шиккування, форму одягу слухачів						
2. Основна частина 75 хв.									
	Техніка безпеки при поводженні із спецзасобами (кийок гумовий, браслети сталеві, газовий балончик «Терен 4», електрошокер		Група шикується у 2 шеренги. Звернути увагу на порядок підготовки до використання, порядок перенесення, заходи особистої безпеки при використанні						
	1. Пересування патруля 2-ка, 3-ка. <table><tr><td>Двійка</td><td>Двійка</td><td>Трійка</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table>	Двійка	Двійка	Трійка					Група ділиться на двійки, потім - трійки. Виконувати потоком, інтервал 20 метрів. Під час пересування патруля звернути увагу на додержання порядку пересування патруля та секторів спостереження
Двійка	Двійка	Трійка							
									
	2. Зупинка. 		Зупинитися на краю вулиці біля будь-якої конструкції, патрульні мають кут огляду 180°.						
	Патрулювання пішого патруля на місцевості.		Група ділиться на двійки (трійки). Виконується за вказаним маршрутом. Інтервал 50 метрів. Звернути увагу на: - заходи безпеки під час пересування (не ближче 2 метрів від будівель та 3 метрів від транспортних мереж (доріг, колій)) та зупинки; - додержання порядку пересування патруля та секторів спостереження; - контроль місцевості, визначення особливостей місця патрулювання та можливих небезпек (відкриті вікна, автомобілі на дорозі, люди, які спостерігають, пересування людей та автомобілів, речі у руках людей); - особливості патрулювання паркової зони (відбувається по центральним алеям, де перебуває більшість людей), площі (відбувається по периметру); - спілкування або перевірку документів (пройти з громадянином до краю вулиці або площі), контакт та прикриття.						

<p>Пересування малих оперативних груп зі зміною напрямку пересування та діями під час нападу:</p> <p>а) лінія; б) колона; в) клин; г) ромб; д) змійка.</p>		<table><tr><td>Лінія</td><td>Колона</td></tr><tr><td></td><td></td></tr><tr><td>Клин</td><td>Ромб</td></tr><tr><td rowspan="2"></td><td>Змійка</td></tr><tr><td></td></tr><tr><td></td><td></td></tr></table>	Лінія	Колона			Клин	Ромб		Змійка			
Лінія	Колона												
Клин	Ромб												
	Змійка												
<p>Ступеневе пересування груп:</p> <p>а) на відкритій місцевості; б) від укриття до укриття.</p>		<table><tr><td>Одноосібне</td><td>Групове</td></tr><tr><td></td><td></td></tr></table> <p>Звернути увагу на взаємодію, контролю свого сектору (прикриття).</p>	Одноосібне	Групове									
Одноосібне	Групове												
<p>Блокування злочинця</p> <p>Блокування будівлі, приміщення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - одним патрульним; - двома патрульними; - з використанням укриття.		<p>Виконувати потоком.</p> <p>Звернути увагу на заходи особистої безпеки (не знаходитися навпроти дверей, демаскувати себе, знаходитися на одній лінії).</p>											
<p>Блокування вулиці, площі:</p> <p>а) 2 слухачів; б) 4 слухачів.</p>		<p>Звернути увагу на контроль сектору.</p> <p>Виконувати потоком, інтервал 10 м.</p>											

			
	Блокування автомобілю: а) з використанням укриття; б) автомобілями.		Звернути увагу на утримання сектору, розміщення слухачів.
3. Заключна частина 5 хв.			
3.1	Підведення підсумків заняття	3хв.	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх
3.2	Завдання на самопідготовку	2хв.	Відпрацювання контакту та прикриття

Тема №15 «Основи патрулювання»

Практичне заняття №2 «Основи патрулювання»

Навчальна мета заняття: сформувати у слухачів навички патрулювання, набуття знань із застосування їх, тактична комунікація, заходи безпеки в службовій діяльності, робота в команді.

Кількість годин: 2 години.

Місце проведення: аудиторія, полігон.

Навчальні питання:

1. Вивчення безпечного підходу до будівлі.
2. Вивчення безпечного пересування під час зовнішнього обшуку будівлі.

Література:

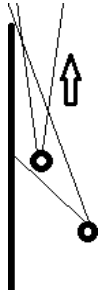
1. Конституція України від 28.06.1996 року з останніми змінами // Електронна версія <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Про Національну поліцію України від 07 листопада 2015 р. // Електронна версія <http://search.ligazakon.ua/search/law/>.
3. Адміністративна діяльність органів поліції: підручник / за заг. Ред. Д-ра юрид. Наук, доц. В. В. Сокурєнка ; [о. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. А. Троян та ін. ; передм. В. В. Сокурєнка] ; МВС України, Харків. Нац. Ун-т внутр. Справ. – харків: хнувс, 2017. – 432 с.
4. Тактична та тактико-спеціальна підготовка працівників Національної поліції України: навч. посіб. / Я.Г. Бондаренко, О.Ю. Прокопенко, Д.В. Сергієнко, В.О. Кущенко. – Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2017 – 308 с.
5. Кодекс України про адміністративні [№ 2747-VIII з останніми змінами від 06.06.2019 року](#).
6. Дисциплінарний статут Національної поліції України від 15.03.2018 року № 2337-VIII.
7. Постанова Кабінету Міністрів України Про однострій поліцейських № 823 від 30.09.2015 року з останніми змінами.

Матеріально-технічне забезпечення:

1. Поясне спорядження поліцейського із спецзасобами – на кожного.
2. Макети зброї – на кожного.
3. Переговорний пристрій.

План проведення заняття

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
1. Підготовча частина 5 хв.			
1	Шикування, перевірка особового складу, доведення мети та задач заняття	5хв.	Звернути увагу на дисципліну шикування, форму одягу слухачів
2. Основна частина 75 хв.			
2.1.	Вивчення тактичного пересування: а) крок перекастом, беззвучний крок (ліва нога паралельно напрямку пересування з перекастом по ступні, права нога перпендикулярно напрямку пересування з перекастом по ступні); б) коридорний крок (приставними кроками по зігзагу, зліва на право), в) крок по сходам (пересування напівбоком, повною ступнею, ноги не перехрещуються), г) крок у темряві (ноги високо піднімаються, крок з носка на п'ятку).	35хв	Виконувати потоком, інтервал 3 кроки.
2.2.	Огляд вікон та дверей.	15хв	Виконувати потоком, інтервал 5 кроків. Звернути увагу на прихованість своїх дій.
2.3.	Вивчення підходу до будівлі, пересування біля будівель Рух за маршрутом із дотриманням заходів безпеки. 	25хв	Група ділиться на двійки. Виконувати потоком, інтервал 5 кроків. Основні принципи: - перед рухом оцінити обстановку та доповісти диспетчеру про свої дії; - перший номер рухається біля стіни і дивиться попереду на місце можливого виходу правопорушника; - другий номер рухається позаду, подалі від стіни, сектор огляду вперед-вгору; - перед вікном пригнутися і пройти нижче; - підвальні вікна переступати.
1. Заключна частина 5 хв.			
3.1.	Підведення підсумків заняття.	3хв	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3.2.	Завдання на самопідготовку.	2хв	Відпрацювання кроку перекастом.

Тема №15 «Основи патрулювання»

Практичне заняття №3 «Основи патрулювання»

Навчальна мета заняття: сформувати у слухачів навички патрулювання, набуття знань із застосування їх, тактична комунікація, заходи безпеки в службовій діяльності, робота в команді.

Кількість годин: 2 години.

Місце проведення: аудиторія, полігон.

Навчальні питання:

1. Вивчення способам обшуку будівлі та приміщень.
2. Повторення пересування малих оперативних груп.

Література:

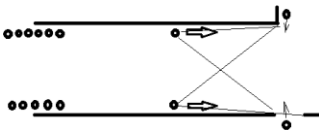

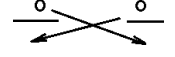

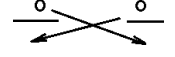

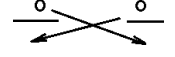
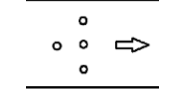
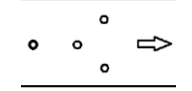
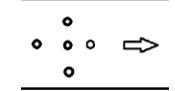
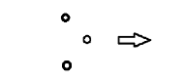
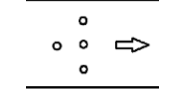
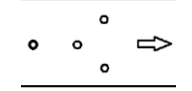
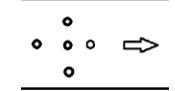
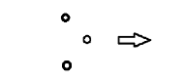
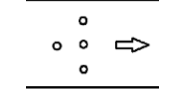
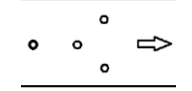
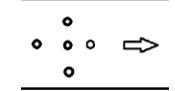
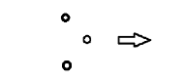
1. Конституція України від 28.06.1996 року з останніми змінами // Електронна версія <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Про Національну поліцію України від 07 листопада 2015 р. // Електронна версія <http://search.ligazakon.ua/search/law/>.
3. Адміністративна діяльність органів поліції: підручник / за заг. Ред. Д-ра юрид. Наук, доц. В. В. Сокурєнка ; [о. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. А. Троян та ін. ; передм. В. В. Сокурєнка] ; МВС України, Харків. Нац. Ун-т внутр. Справ. – харків: хнувс, 2017. – 432 с.
4. Тактична та тактико-спеціальна підготовка працівників Національної поліції України: навч. посіб. / Я.Г. Бондарєнко, О.Ю. Прокопенко, Д.В. Сергієнко, В.О. Кущенко. – Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2017 – 308 с.
5. Кодекс України про адміністративні [№ 2747-VIII з останніми змінами від 06.06.2019](#) року.
6. Дисциплінарний статут Національної поліції України від 15.03.2018 року № 2337-VIII.
7. Постанова Кабінету Міністрів України Про однострій поліцейських № 823 від 30.09.2015 року з останніми змінами.

Матеріально-технічне забезпечення:

1. Поясне спорядження поліцейського із спецзасобами – на кожного.
2. Макети зброї – на кожного.
3. Переговорний пристрій.

План проведення заняття

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
1. Підготовча частина 5 хв.			

1.	Шиккування, перевірка особового складу, доведення мети та задач заняття.	5хв	Звернути увагу на дисципліну шиккування, форму одягу слухачів												
2. Основна частина 70 хв.															
2.	Вивчення способу обшук будівлі (приміщення): а) кроком; б) бігом. При появі «правопорушника» курсант зупиняється, після його зникнення, продовжує рух.	20хв	Група поділяється на дві частини і пересувається біля стін приміщення. Пересування відбувається у першої половини групи кроком, у другої бігом. Пересування виконується біля стіни будівлі, в колону, по одному. Кожний курсант утримуючи зброю у руках оглядає сектор попереду себе і повинен контролювати «правопорушників». Два «правопорушника», імітують повільне висування з дверей або рогу зі зброєю. Звернути увагу на утримання зброї при пересуванні, заходи особистої безпеки.												
	Вхід у приміщення: а) гаком; б) гаком з прикриттям; в) ножицями (навхрест).	30хв	Група поділяється на двійки. Звернути увагу на: - огляд секторів перед входом у приміщення; - безпечний вхід з можливістю знаходження правопорушника у будь-якому місті приміщення; - не заважаємо напарнику; - положення зброї.												
	<table><tr><td>Гаком</td><td>Гаком з прикриттям</td><td>Ножицями</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table>	Гаком	Гаком з прикриттям	Ножицями											
Гаком	Гаком з прикриттям	Ножицями													
															
	Пересування у приміщеннях: а) Т-образне шиккування; б) клин; в) Y – образне шиккування; г) ромб. <table><tr><td>Т-образне шиккування</td><td>Y – образне шиккування</td><td>ромб</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>КЛИН</td><td colspan="2"></td></tr><tr><td></td><td colspan="2"></td></tr></table> Старший малої групи подає команди. «Правопорушник» виходить по переду по коридору (імітація вогняного контакту), патрульні відпрацьовують зменшення площі	Т-образне шиккування	Y – образне шиккування	ромб				КЛИН						20хв	Група поділяється на четвірки (трійка та п'ятірка). Виконувати потоком., інтервал 10 метрів. Давати команди: зупинка, раптовий вогневий контакт. Звернути увагу: на дотримання шиккування, утримання зброї, діям за командою.
Т-образне шиккування	Y – образне шиккування	ромб													
															
КЛИН															
															

	ураження і утримання зброї на «правопорушника».		
	<p>Пересування по коридорах:</p> <p>а) коридор без дверей:</p> <ul style="list-style-type: none"> - двійка проходить коридор, очікуючи <div data-bbox="316 336 873 481" data-label="Image"> </div> <p>коридор без дверей</p> <p>можливу небезпеку попереду;</p> <p>б) коридор з дверима:</p> <ul style="list-style-type: none"> - двійка підходить біля стіни до дверей і перший патрульний починає «нарізати пиріг» до протилежної сторони дверного отвору; - другий патрульний тримає сектор біля ближньої сторони дверного отвору; - другий патрульний «нарізає пиріг»; - перший патрульний повертається у напрямку основного руху коли другий патрульний доходить до середини дверного отвору; - другий патрульний розвертається і удвох <div data-bbox="316 1034 873 1180" data-label="Image"> </div> <p>з дверми з одного боку</p> <p>продовжують рух по коридору.</p> <p>в) коридор з дверима по різні боки на одному рівні:</p> <ul style="list-style-type: none"> - обидва слухачів починають «нарізати пиріг»; - кожний оглядає протилежний сектор, стоячи один до одного спиною. - після проходження дверних отворів, продовжують рух далі. 		<p>Група поділяється на двійки.</p> <p>Звернути увагу на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - контроль навкруги; - не дублювати повністю сектор напарника; - не рухатися на тлі світла; - пригинатися при проході біля вікна; - двері обходити (нарізати пиріг); - під час пересувань не демаскувати себе; - зброя направлена у сектор огляду.
3.Заклучна частина 5 хв.			
3.1	Підведення підсумків заняття	3хв	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх
3.2	Завдання на самопідготовку	2хв	Відпрацювання стійки зі зброєю за принципом «очі – зброя – ціль на одній лінії»

Тема № 13: «Реагування поліції на неправомірні дії, пов'язані з джерелами іонізуючого випромінювання під час їх використання, збереження і транспортування»

Практичне заняття 13.1: «Основи реагування поліції на неправомірні дії, пов'язані з джерелами іонізуючого випромінювання під час їх використання, збереження і транспортування».

Навчальна мета заняття: набуття і вдосконалення поліцейським навичок щодо порядку реагування поліції на неправомірні дії, пов'язані з джерелами іонізуючого випромінювання під час їх використання, збереження і транспортування.

Кількість годин: 6 години

Місце проведення: навчальний полігон територія ХНУВС

Навчальні питання:

1. Визначити нормативно-правову базу України
2. Пояснити поняття ДІВ і описати види ДІВ
3. Пояснити небезпеки та загрози, пов'язані з ДІВ
4. Описати системи фізичного захисту ДІВ
5. Визначити джерела радіаційної небезпеки

План проведення заняття

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
1. Підготовча частина 5 хв.			
1	Організація курсантів: <ul style="list-style-type: none"> - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття.	5	Звернути увагу на дисципліну шикування, поліцейський однострій.
2. Основна частина 170 хв.			

2.1.	1. Визначити нормативно-правову базу України 2. Пояснити поняття ДІВ і описати види ДІВ 3. Пояснити небезпеки та загрози, пов'язані з ДІВ 4. Описати системи фізичного захисту ДІВ 5. Визначити джерела радіаційної небезпеки	110	
3. Заключна частина 5 хв.			
3.1.	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3.2.	Завдання на самопідготовку.	2	Відпрацювання команд при

Практичне заняття 13.2: «Досьє об'єкта».

Навчальна мета заняття: набуття і вдосконалення поліцейським навичок щодо порядку реагування поліції на неправомірні дії, пов'язані з джерелами іонізуючого випромінювання під час їх використання, збереження і транспортування.

Кількість годин: 2 години

Місце проведення: навчальний полігон територія ХНУВС

Навчальні питання:

1. Розробити досьє об'єкта («цільову теку»)
2. Розробити проект об'єктового плану реагування

План проведення заняття

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
2. Підготовча частина 5 хв.			
1	Організація курсантів: - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду;	5	Звернути увагу на дисципліну шикування, поліцейський однострій.

	<p>- проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття.</p> <p>- доведення теми, мети та навчальних питань заняття.</p>		
2. Основна частина 70 хв.			
2.1.	<p>Описати поняття та значення досьє об'єкта</p> <p>Визначити структуру досьє об'єкта</p> <p>Надати загальну інформація про об'єкт, опис програми його захисту та системи фізичної безпеки</p> <p>Визначити елементи системи фізичного захисту об'єкта</p> <p>Під час щоденних інструктажів ознайомлювати сили реагування з об'єктом, що містять джерела іонізуючого випромінювання</p> <p>Досьє об'єкта</p> <p>Огляд об'єкту – загальна інформація про об'єкт; опис об'єкта зі джерелом іонізуючого випромінювання; основні цілі, що охороняються; опис програми захисту; системи фізичної безпеки</p> <p>План об'єкта – плани поверхів (приміщень) та контактна інформацію</p> <p>Підстави застосування об'єктового плану реагування</p>	110	
3. Заключна частина 5 хв.			

3.1.	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3.2.	Завдання на самопідготовку.	2	Відпрацювання команд при

Практичне заняття 13.3: «Оцінити план і процедури реагування у рамках моделювання ситуаційного завдання».

Навчальна мета заняття: набуття і вдосконалення поліцейським навичок щодо порядку реагування поліції на неправомірні дії, пов'язані з джерелами іонізуючого випромінювання під час їх використання, збереження і транспортування.

Кількість годин: 2 години

Місце проведення: навчальний полігон територія ХНУВС

Навчальні питання:

1. Оцінити план і процедури реагування у рамках моделювання ситуаційного завдання.

План проведення заняття

№	Зміст	Час (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
3. Підготовча частина 5 хв.			
1	Організація курсантів: - шикування; - рапорт; - привітання особового складу; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - проведення інструктажу про заходи особистої безпеки при проведенні заняття. - доведення теми, мети та навчальних питань заняття.	5	Звернути увагу на дисципліну шикування, поліцейський однострій.
2. Основна частина 170 хв.			

2.1.	<p>Отримання комплексу теоретичних знань про об'єктовий план реагування в якому визначено комплекс сил та засобів, які застосовуються для виконання поставлених службових завдань при реагуванні на інциденти пов'язані з джерелом іонізуючого випромінювання.</p> <p>Мета</p> <p>Описати поняття та значення об'єктового плану реагування</p> <p>Визначити структуру об'єктового плану реагування</p> <p>Надати загальну інформацію про сили, які застосовуються при реагуванні на інциденти пов'язані з джерелом іонізуючого випромінювання</p> <p>Визначити критичні завдання представників служб реагування</p> <p>Завдання</p> <p>Сили та засоби взаємодії у випадку реагування на події пов'язані з джерелами іонізуючого випромінювання</p> <p>Поняття об'єктового плану реагування</p> <p>Структура об'єктового плану реагування</p> <p>Критичні завдання для сил реагування</p>	110	
------	--	-----	--

	<p>Практична вправа з реагування на умовному об'єкті</p> <p>Засоби щодо взаємодії - визначені в об'єктовому плані реагування у разі вчинення інцидентів з ДІВ - озброєння, спеціальні засоби, оснащення, транспортні засоби та засоби зв'язку сил реагування</p> <p>Сили взаємодії - визначені в об'єктовому плані реагування у разі вчинення інциденту персонал учасників взаємодії;</p> <p>Учасники взаємодії - визначені в об'єктовому плані реагування у разі вчинення інциденту структурні підрозділи об'єкта, підрозділ з охорони; відповідні структурні одиниці місцевих органів виконавчої влади; відповідні регіональні органи Служби безпеки України; управління та відділи Національної поліції; підрозділи та формування територіальних органів ДСНС; у разі необхідності військові частини Національної гвардії, підрозділи Державної прикордонної служби України.</p>		
3. Заключна частина 5 хв.			

3.1.	Підведення підсумків заняття.	3	Узагальнити результати заняття та вказати на помилки, обговорити їх.
3.2.	Завдання на самопідготовку.	2	Відпрацювання команд при

Тема №13 «Розв’язування квестових (ситуаційних) завдань»

Практичне заняття № 1: квест (ситуативне завдання) «Бійка в громадському місці»

Навчальна мета заняття: - сформувати алгоритм та навички правильних дій у вирішенні службових ситуацій, які пов’язані із порушенням публічного порядку громадянами.

Кількість годин: 2 години.

Місце проведення: тактичне містечко.

Навчальні питання: «Бійка в громадському місці»

Література:

1. Тактика самозахисту та особистої безпеки працівників Національної поліції України, методичні рекомендації, уклад: Бортник С.М. Моргунов О.А., Артем’єв О.А. Хомко І.Г.- Харків: ХНУВС, 2017.- 136с.: іл.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1169>,
<http://lib.univd.edu.ua/?action=predmet&id=103167>
2. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8074-10 від 07.12.1984 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
4. Кримінальний кодекс України від 28.12.1960
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

Матеріально-технічне забезпечення:

1. Радіостанції – 3;
2. Поясна система із спорядженням – 4;
3. Індивідуальна аптечка – 2;
4. Бронежилет – 4;
5. Нагрудна камера – 2;
6. Планшет – 2.

План проведення заняття

№	Зміст	Час	Організаційно – методичні вказівки
	Підготовча частина – 15 хв.		
1.	Організація студентів - шикування; рапорт; привітання; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - доведення теми, мети та навчальних питань заняття.	15хв.	Група вишикувана в дві шеренги. Під час огляду зовнішнього вигляду звернути увагу на стан форми, взуття, а також самопочуття студентів.
2.	Основна частина – 60 хв.		
1	Ситуативне завдання «Бійка в громадському місці» Виклик за фактом бійки (4 особи) в коридорі гуртожитку. Бійка закінчилася, сліди крові ведуть до кімнати. Двоє сидять у кімнаті, в одного розбитий ніс. Кажуть, що побилися із сусідами, заяву писати відмовляються. У сусідній кімнаті теж двоє – у збудженому стані, поведінка неадекватна, на столі ніж та розпочата пляшка горілки. Патрульних зустрічають агресивно, документи не надають. У разі порушень заходів особистої безпеки патрульними – скоїти напад. Швидкість руху під час нападу – крок в секунду.	60хв.	Група шикується у дві шеренги: - Навчити алгоритму правомірних та безпечних дій у визначеній ситуації - Удосконалювати «контакт та прикриття», комунікацію, заходи особистої безпеки, володіння нормативно-правовою базою, надання домедичної допомоги, застосування заходів поліцейського примусу та прийомів самозахисту. - Сприяти розвитку психологічної стійкості, сміливості, рішучості та впевненості в своїх діях.
3.	Заклучна частина – 5 хв.		
1	Підведення підсумків заняття.	3 хв.	Визначити індивідуальні та загальні помилки під час виконання ситуативного завдання, відмітити кращих слухачів, а також тих, хто слабо засвоїв навчальний матеріал.
2	Завдання на самопідготовку.	2 хв.	Закріплення вивченого матеріалу.

Тема №13 «Розв'язування квестових (ситуаційних) завдань»

Практичне заняття № 2: квест (ситуативне завдання) «Зупинка автомобіля при невідомому ризику»

Навчальна мета заняття: - сформувати алгоритм та навички правильних дій у вирішенні службових ситуацій, які пов'язані із правопорушеннями у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Кількість годин: 2 години.

Місце проведення: проїжджа частина.

Навчальні питання:

1. Зупинка автомобіля при невідомому ризику.
2. Зупинка автомобіля з пасажиром при невідомому ризику.

Література:

1. Тактика самозахисту та особистої безпеки працівників Національної поліції України, методичні рекомендації, уклад: Бортник С.М. Моргунов О.А., Артем'єв О.А. Хомко І.Г.- Харків: ХНУВС, 2017.- 136с.: іл.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1169>,
<http://lib.univd.edu.ua/?action=predmet&id=103167>
2. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8074-10 від 07.12.1984 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
4. Закон України «Про Дорожній рух» від 27.09.2018
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>

Матеріально-технічне забезпечення:

1. Автомобілі – 2;
2. Радіостанції – 2;
3. Поясна система із спорядженням – 2;
4. Бронежилет – 2;
5. Нагрудна камера – 2;
6. Планшет – 2.

План проведення заняття

№	Зміст	Час	Організаційно – методичні вказівки
Підготовча частина – 15 хв.			
1.	Організація студентів - шикування; рапорт; привітання; - перевірка особового складу;	15хв .	Група вишикувана в дві шеренги.

	<ul style="list-style-type: none"> - огляд зовнішнього вигляду; - доведення теми, мети та навчальних питань заняття. 		Під час огляду зовнішнього вигляду звернути увагу на стан форми, взуття, а також самопочуття студентів.
	Основна частина – 60 хв.		
2.	<p>Ситуативне завдання «Зупинка автомобіля при невідомому ризику»</p> <p>Автомобіль порушника було зупинено за порушення правил дорожнього руху.</p> <p>У водія присутні ознаки тяжкого ступеню алкогольного сп'яніння. Перепади настрою, проходити огляд за допомогою приладу «Драгер» відмовляється. Хаотичні, неконтрольовані та небезпечні для оточуючих рухи. Під час надання домедичної допомоги намагається нанести ушкодження поліцейському.</p>	30хв.	<p>Група шикується у дві шеренги:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Навчити алгоритму правомірних та безпечних дій у визначеній ситуації - Удосконалювати «контакт та прикриття», комунікацію, заходи особистої безпеки, володіння нормативно-правовою базою, надання домедичної допомоги, застосування заходів поліцейського примусу та прийомів самозахисту. - Сприяти розвитку психологічної стійкості, сміливості, рішучості та впевненості в своїх діях.
3.	<p>Ситуативне завдання «Зупинка автомобіля із пасажиром при невідомому ризику»</p> <p>Автомобіль порушника було зупинено за порушення правил дорожнього руху.</p> <p>Водій виконує всі вимоги патруля, намагається вгамувати пасажирів. Пасажир – веде себе агресивно, провокує на бійку. Під час спроби затримати поліцейськими пасажирів, водій намагається перешкоджати. У разі недотримання патрульними заходів особистої безпеки – скоїти напад, спробувати заволодіти зброєю. У разі прибуття додаткового патруля – підкорюватися.</p>	30хв.	<p>Група шикується у дві шеренги:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Навчити алгоритму правомірних та безпечних дій у визначеній ситуації - Удосконалювати «контакт та прикриття», комунікацію, заходи особистої безпеки, володіння нормативно-правовою базою, надання домедичної допомоги, застосування заходів поліцейського примусу та прийомів самозахисту. - Сприяти розвитку психологічної стійкості, сміливості, рішучості та впевненості в своїх діях.
	Заклучна частина – 5 хв.		

4.	Підведення підсумків заняття.	3 хв.	Визначити індивідуальні та загальні помилки під час виконання ситуативного завдання, відмітити кращих студентів, а також тих, хто слабо засвоїв навчальний матеріал.
5.	Завдання на самопідготовку.	2 хв.	Закріплення вивченого матеріалу.

Тема №13 «Розв'язування квестових (ситуаційних) завдань»

Практичне заняття № 3: квест (ситуативне завдання) «Вилучення водія з автомобіля»

Навчальна мета заняття: - сформувати алгоритм та навички правильних дій у вирішенні службових ситуацій, які пов'язані із правопорушеннями у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Кількість годин: 2 години.

Місце проведення: проїжджа частина.

Навчальні питання: «Вилучення водія з автомобілю»

Література:

1. Тактика самозахисту та особистої безпеки працівників Національної поліції України, методичні рекомендації, уклад: Бортник С.М. Моргунов О.А., Артем'єв О.А. Хомко І.Г.- Харків: ХНУВС, 2017.- 136с.: іл.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1169>,
<http://lib.univd.edu.ua/?action=predmet&id=103167>
2. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8074-10 від 07.12.1984 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
4. Закон України «Про Дорожній рух» від 27.09.2018
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>

Матеріально-технічне забезпечення:

1. Автомобілі – 2;
2. Радіостанції – 2;
3. Поясна система із спорядженням – 2;
4. Індивідуальна аптечка – 2;
5. Бронежилет – 2;
6. Нагрудна камера – 2;
7. Планшет – 2.

План проведення заняття

№	Зміст	Час	Організаційно – методичні вказівки
1.	Підготовча частина – 15 хв.		
1.	Організація студентів - шикування; рапорт; привітання; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду;	15 хв.	Група вишикувана в дві шеренги. Під час огляду зовнішнього вигляду звернути увагу на стан

	- доведення теми, мети та навчальних питань заняття.		форми, взуття, а також самопочуття студентів.
2.	Основна частина – 60 хв.		
1.	<p>Ситуативне завдання «Зупинка автомобіля»</p> <p>Автомобіль порушника було зупинено за порушення правил дорожнього руху.</p> <p>Водій виходить з машини, співпрацює з патрульними. За даними АРМОР – особа знаходиться в розшуку за тяжкий злочин. Під час затримання чинити активний опір, намагатися уникнути контролю збоку патрульних.</p>	60	<p>Група шикується у дві шеренги:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Навчити алгоритму правомірних та безпечних дій у визначеній ситуації - Удосконалювати «контакт та прикриття», комунікацію, заходи особистої безпеки, володіння нормативно-правовою базою, надання домедичної допомоги, застосування заходів поліцейського примусу та прийомів самозахисту. - Сприяти розвитку психологічної стійкості, сміливості, рішучості та впевненості в своїх діях.
3.	Заключна частина – 5 хв.		
1.	Підведення підсумків заняття.	3 хв.	Визначити індивідуальні та загальні помилки під час виконання ситуативного завдання, відмітити кращих студентів, а також тих, хто слабо засвоїв навчальний матеріал.
2.	Завдання на самопідготовку.	2 хв.	Закріплення вивченого матеріалу.

Тема №13 «Розв'язання квестових (ситуаційних) завдань»

Практичне заняття № 4: квест (ситуативне завдання) «Конфлікт з учасником бойових дій»

Навчальна мета заняття: - сформувати алгоритм та навички правильних дій у вирішенні службових ситуацій, які пов'язані із порушенням публічного порядку громадянами.

Кількість годин: 2 години.

Місце проведення: тактичне містечко

Навчальні питання: «Конфлікт з учасником бойових дій»

Література:

1. Тактика самозахисту та особистої безпеки працівників Національної поліції України, методичні рекомендації, уклад: Бортник С.М. Моргунов О.А., Артем'єв О.А. Хомко І.Г.- Харків: ХНУВС, 2017.- 136с.: іл.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1169>,
<http://lib.univd.edu.ua/?action=predmet&id=103167>
2. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8074-10 від 07.12.1984 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

Матеріально-технічне забезпечення:

1. Радіостанції – 2;
2. Поясна система із спорядженням – 2;
3. Індивідуальна аптечка – 2;
4. Бронежилет – 2;
5. Нагрудна камера – 2;
6. Планшет – 2.

План проведення заняття

№	Зміст	Час	Організаційно – методичні вказівки
Підготовча частина – 15 хв.			
1.	Організація студентів - шикування; рапорт; привітання; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - доведення теми, мети та навчальних питань заняття.	15 хв.	Група вишикувана в дві шеренги. Під час огляду зовнішнього вигляду звернути увагу на стан форми, взуття, а також самопочуття студентів.

	Основна частина – 60 хв.		
2.	<p>Ситуативне завдання «Конфлікт з УБД»</p> <p>Виклик за фактом вживання двома молодими чоловіками спиртних напоїв в громадському місці.</p> <p>Двоє молодих чоловіків вживають спиртні напої. Один з них демобілізований учасник бойових дій, інший його брат. В ході контакту УБД із використанням брутальної лайки тисне на патрульних психологічно. При цьому припиняти правопорушення відмовляється. При попередженні патрульних про можливість застосування сили, дістає гранату та висмикує кільце, бере в заручники брата який підтримує його дії, але згодом переконує віддати йому гранату.</p>	60хв.	<p>Група шикується у дві шеренги:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Навчити алгоритму правомірних та безпечних дій у визначеній ситуації - Удосконалювати «контакт та прикриття», комунікацію, заходи особистої безпеки, володіння нормативно-правовою базою, надання домедичної допомоги, застосування заходів поліцейського примусу та прийомів самозахисту. - Сприяти розвитку психологічної стійкості, сміливості, рішучості та впевненості в своїх діях.
	Заклучна частина – 5 хв.		
3.	Підведення підсумків заняття.	3 хв.	Визначити індивідуальні та загальні помилки під час виконання ситуативного завдання, відмітити кращих студентів, а також тих, хто слабо засвоїв навчальний матеріал.
4.	Завдання на самопідготовку.	2 хв.	Закріплення вивченого матеріалу.

Тема №13 «Розв'язання квестових (ситуаційних) завдань»

Практичне заняття № 5: квест (ситуативне завдання) «Домашнє насильство»

Навчальна мета заняття: - сформувати алгоритм та навички правильних дій у вирішенні службових ситуацій, які пов'язані з припиненням порушень під час виклику до помешкання громадян.

Кількість годин: 2 години.

Місце проведення: учбовий полігон.

Навчальні питання: «Домашнє насильство»

Література:

1. Тактика самозахисту та особистої безпеки працівників Національної поліції України, методичні рекомендації, уклад: Бортник С.М. Моргунов О.А., Артем'єв О.А. Хомко І.Г.- Харків: ХНУВС, 2017.- 136с.: іл.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1169>,
<http://lib.univd.edu.ua/?action=predmet&id=103167>
2. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8074-10 від 07.12.1984 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

Матеріально-технічне забезпечення:

1. Радіостанції – 2;
2. Поясна система із спорядженням – 2;
3. Індивідуальна аптечка – 2;
4. Бронежилет – 2;
5. Нагрудна камера – 2;
6. Планшет – 2.

План проведення заняття

№	Зміст	Час	Організаційно – методичні вказівки
Підготовча частина – 15 хв.			
1.	Організація студентів - шикування; рапорт; привітання; - перевірка особового складу; - огляд зовнішнього вигляду; - доведення теми, мети та навчальних питань заняття.	15 хв.	Група вишикувана в дві шеренги. Під час огляду зовнішнього вигляду звернути увагу на стан форми, взуття, а також самопочуття студентів.

	Основна частина – 60 хв.		
2.	<p>Ситуативне завдання «Домашнє насильство»</p> <p>О 23.10 сусід повідомив до 102 про гучні крики у сусідній квартирі.</p> <p>Чоловік в нетверезому стані відкриває двері але до квартири не пускає. В квартирі знаходиться його мати – лежить посеред кімнати не рухається (без свідомості).</p> <p>Чоловік веде себе розгублено, каже що жінка сама впала. Затриманню опирається. Поведінка не контрольована з перепадами настрою. Сусід вказує, що син періодично б'є матір, вимагаючи гроші на горілку.</p>	60хв.	<p>Група шикується у дві шеренги:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Навчити алгоритму правомірних та безпечних дій у визначеній ситуації - Удосконалювати «контакт та прикриття», комунікацію, заходи особистої безпеки, володіння нормативно-правовою базою, надання домедичної допомоги, застосування заходів поліцейського примусу та прийомів самозахисту. - Сприяти розвитку психологічної стійкості, сміливості, рішучості та впевненості в своїх діях.
	Заключна частина – 5 хв.		
3.	Підведення підсумків заняття.	3 хв.	Визначити індивідуальні та загальні помилки під час виконання ситуативного завдання, відмітити кращих слухачів, а також тих, хто слабо засвоїв навчальний матеріал.
4.	Завдання на самопідготовку.	2 хв.	Закріплення вивченого матеріалу.

3. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна:

1. Закон України «Про фізичну культуру і спорт»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>
2. «Особливості підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України» збірник матеріалів; Харків, ХНУВС, 2016.-170с.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/940>
3. «Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України» збірник матеріалів; Харків, ХНУВС, 2017.-376с.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/2544>
4. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України, збірник наукових праць, Харків, ХНУВС 2018- 246с.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5808>
5. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України, збірник наукових праць, Харків, ХНУВС 2019- 364с.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5737>
6. Загальна фізична підготовка працівників Національної поліції України, методичні рекомендації, уклад: Моргунов О.А., Соколов О.А., Калюжний М.Г., Лозовий Є.А.,- Харків, ХНУВС 2017.- 124с.: іл.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1189>,
<http://lib.univd.edu.ua/?action=predmet&id=103167>
7. Тактика самозахисту та особистої безпеки працівників Національної поліції України, методичні рекомендації, уклад: Бортник С.М. Моргунов О.А., Артем'єв О.А. Хомко І.Г.- Харків: ХНУВС, 2017.- 136с.: іл.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1169>,
<http://lib.univd.edu.ua/?action=predmet&id=103167>
8. Спеціальна фізична підготовка працівників органів внутрішніх справ, підручник/ Кол-в авторів – Харків, ХНУВС 2011. - 215с.: іл.
9. «Система підготовки спортсменів в олімпійському спорті». Платонов В.Н. – Київ, Олімпійська література, 2004 г. – 806 с.
10. Артем'єв В.О., Колесніков В.В.. «Тактика спеціальної підготовки працівників органів внутрішніх справ України», методичні рекомендації Харків, ХНУВС, 2010 – 34с.
http://univd.edu.ua/general/publishing/nav4_lit/t_fizo.pdf
11. Артем'єв В.О., Колесніков В.В.. «Уразливі зони тіла», методичні рекомендації; Харків, ХНУВС, 2010 – 28с.
http://univd.edu.ua/general/publishing/nav4_lit/13.pdf
12. Колесніков В.В. Способи ефективного застосування гумового кийка. Методичні рекомендації. - Харків, ХНУВС, 2008. – 23 с.
13. Забора А.В. Гімнастика у вищих навчальних закладах системи МВС України. Методичні рекомендації. Харків, ХНУВС, 2010. – 27 с.
14. Моргунов О.А., Ярещенко О.А., Колесніков В.В. Комплекси вправ для розвитку силових здібностей курсантів ХНУВС під час самостійної

підготовки/Методичні рекомендації - Харків, ХНУВС., 2011. – 39 с.

15. Забора А.В., Лозовий Є.А., Боровик М.О. Подолання єдиної смуги перешкод. – Харків, ХНУВС, 2014. – 48 с. іл. - навчально-методичні вказівки. <http://lib.univd.edu.ua/?action=predmet&id=103167>

16. «Обеззброєння та затримання злочинців, озброєних холодною або вогнепальною зброєю», навчально - методичні рекомендації; уклд: Моргунов О.А., Сергієнко В.В., Ярещенко О.А.- Харків.: ХНУВС, 2012. – 48с. :іл. http://univd.edu.ua/general/publishing/nav4_lit/obezbroy.pdf

17. «Легка атлетика: техніка бігу та спеціальні бігові вправи», навчально-методичні рекомендації, О.А. Моргунов, О.А. Соколов, В.Ю. Соколова, М.А. Демчук; Харків, ХНУВС, 2013.- 48с. :іл. http://univd.edu.ua/general/publishing/nav4_lit/legk_athlet.pdf

18. Розвиток сили за допомогою атлетичної гімнастики : метод. рек. /[уклад.: Сагайдак С.М., Боровик М.О.]; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки. – Х. : ХНУВС, 2013. - 48 с. : іл.

<http://lib.univd.edu.ua/?action=predmet&id=103167>

19. «Стійки, захвати, виведення із рівноваги, самострахування, куvirки та спеціальні підготовчі вправи», навчально-методичні рекомендації; уклад: Савінов О.В., Ковальов І.М., Харків: ХНУВС, 2014.-80с: 160 іл.

20. «Кидки, больові прийоми та утримання», навчально-методичні рекомендації; уклд: Ковальов І.М., Гладніков О.В. Харків:ХНУВС, 2013.- 28с. : іл. <http://lib.univd.edu.ua/?action=predmet&id=103167>

21. «Удари та захист від ударів», навчально-методичні рекомендації, уклад: Проскурнін А.В. Дякін Я.А., Лукін Б.П., Константинов Д.В., Кішніренко Р.О., Харкві, ХНУВС 2014.-58с. <http://lib.univd.edu.ua/?action=predmet&id=103167>

22. Тактика ножового бою, методичні рекомендації, уклад: колектив авторів, Київ, Департамент «КОРД», 2019- 68с.

Допоміжна:

1. Бака М. М. Фізичне і військово-патріотичне виховання молоді; навчально- методичний посібник М.М. Бака, В. П. Корж. – К. 2004. – 464с;

2. Фізична підготовка кандидатів на навчання у вищих навчальних закладах, які здійснюють підготовку фахівців для системи МВС України. метод. рек. [уклад Магдаліна І. В., Моргунов О. А., Соколов О. А., Соколова В.Ю.] Х, ХНУВС, 2013 – 128с;

3. Линець М. М. «Основи методики розвитку рухових якостей» М. М. Линець - Львів, Штебар, 1997 – 208с;

4. Худолій О. М. Основи методики викладання гімнастики: навчальний посібник у 2-х частинах – Харків, «ОВС» 2008, - 42 -463с;

5. Українець Л.М. «Рукопашний бій»: Науково-популярне видання-посібник. — Житомир: Пресс-форум - Лімекс, 1994. — 287 с. <https://www.twirpx.com/file/1231308/>

6. Черненко В.А. Самозахист: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту – Харків, 2010 – 77с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Chernenko_Viktor/Samozakhyst.pdf
7. Годлевський П.М., Зубрицький Б.Д. , «Жіночий самозахист»: навчальний посібник . – Рівне, 2014 – 161с.
<http://ep3.nuwm.edu.ua/3817/1/самозахист.pdf>
8. Юрчук Ф.С., «Прийоми самозахисту без зброї»: навчальний посібник . – Київ: КНТЕУ, 2004. – 109с.
<https://ua1lib.org/book/3162404/fbfc45?id=3162404&secret=fbfc45>

Інформаційні ресурси:

1. <http://sambo.net.ua> - сайт федерації самбо України.
2. <https://frb.org.ua> – сайт федерація рукопашного бою.
3. <http://policehortihg.pema.org.ua> – сайт федерації поліцейського хортінгу України.